Odpočet plnenia vládnych sľubov v zdravotníctve

Peter Goliaš, INEKO

22. októbra 2008

Metodika

- Projekt INEKO:

  Sľuby a lamentácie – čo politici sľúbili a čo z toho plnia
- ZDROJ SĽUBOV:

  Programové vyhlásenie vlády (výber 18 sľubov podľa významu a merateľnosti)
- KVALITA SĽUBOV (prínos pre spoločnosť):

  Hodnotenie INEKO, resp. 26 vybraných odborníkov, aritmetický priemer na škále (-3, +3)
- REALITA:

  Analýza INEKO na základe monitoringu tlače a legislatívy, štatistických údajov
- MIERA PLNENIA:

  Hodnotenie INEKO na škále (0%, 100%)

Sľub 1: Zrušenie poplatkov

- SĽUB: *Vláda zruší ešte v roku 2006 niektoré poplatky nemajúce priamo súvis s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a zabezpečí pre poskytovateľov kompenzáciu.*
- KVALITA: -2,4 (posilňuje sa ilúzia „bezplatného“ zdravotníctva, čo prehlbuje rozpor v nedostatku finančných zdrojov a očakávaniami obyvateľstva)
- REALITA: Poplatky boli zrušené od septembra 2006
- MIERA PLNENIA: 100%

Sľub 2: Nepovinné poistenie

- SĽUB: *Vláda považuje* ***podporu nepovinného zdravotného poistenia*** *za rozhodujúcu pri umožnení prístupu k zdravotnej starostlivosti nehradenej zo zdravotného poistenia a k zníženiu bezprostredného finančného dopadu spoluúčasti. Vláda zváži možnosť daňového zvýhodnenia platby na nepovinné zdravotné poistenie.*
- KVALITA: +2,5 (posilnenie zodpovednosti človeka za vlastné zdravie, prísun finančných zdrojov)
- REALITA: Nepovinné zdravotné poistenie na Slovensku neexistuje
- MIERA PLNENIA: 0%

Sľub 3: Viac peňazí

- SĽUB: *Vláda zvýši platby poistného za štátnych poistencov zo 4% na 5% priemernej mzdy v roku 2007... Vláda zabezpečí, aby verejné výdavky na zdravotníctvo vyjadrené % z HDP mali rastúcu tendenciu a rešpektovali princíp približovania sa k vyspelým štátom Európskej únie... Pre vládu bude dôležitou úlohou... adekvátne zlepšenie ohodnotenia práce zdravotníckych pracovníkov.*
- KVALITA: +1 (SR zaostáva za OECD)
- REALITA: Platby štátu za poistencov sa v roku 2007 zvýšili zo 4% na priemerných 4,33% z priemernej mzdy, v roku 2008 na 4,5% priemernej mzdy a na rok 2009 sa navrhujú zvýšiť na 5% priemernej mzdy.

Sľub 3: Viac peňazí

- REALITA: Priemerná mesačná mzda rástla v roku 2007 najrýchlejšie v sektore zdravotníctvo a sociálna pomoc o 15,6% (v celej SR o 7,2%).

Výdavky štátu v mld. Sk	2006	2007	2008	2009
Verejné zdroje v zdravotníctve	79,6 4,86% HDP	86,9 4,77% HDP	100,5 5,05% HDP	116,4 5,16% HDP
- z toho: výdavky ŠR pre MZ SR	26,46 1,62% HDP	30,10 1,65% HDP	33,92 1,71% HDP	39,31 1,74% HDP

Zdroj: MF SR, návrhy rozpočtov verejnej správy na roky 2007-2011

- MIERA PLNENIA: 70%

Sľub 4: Fond na drahé výkony

- SĽUB: *Vláda bude prispievať do fondu na úhradu finančne zvlášť náročných výkonov.*
- KVALITA: +1,5 (skutočná solidarita)
- REALITA: Takýto fond v SR neexistuje
- MIERA PLNENIA: 0%

Sľub 5: Verejnoprávne poisťovne

- SĽUB: *Vláda vráti Všeobecnej zdravotnej poisťovni a Spoločnej zdravotnej poisťovni verejnoprávny charakter.*
- KVALITA: -2,4 (verejnoprávne poisťovne v minulosti nehospodárili efektívne a zadlžovali sa)
- REALITA: VšZP aj SZP sú naďalej akciovými spoločnosťami
- MIERA PLNENIA: 0%

Sľub 6: Menší správny fond

- SĽUB: *Vláda presadí, aby výška nákladov na prevádzku zdravotných poisťovní od roku 2007 bola zákonom obmedzená najviac do výšky 4% z výberu povinného zdravotného poistného.*
- KVALITA: 0 (nižšie náklady, ale aj investície)
- REALITA: Vláda znížila správny fond na 3,5%.
- MIERA PLNENIA: 100%

Sľub 7: Ochrana investícií

- SĽUB: *Vláda nepripustí také legislatívne zmeny zdravotníckych zákonov, ktoré by mohli viesť k poškodeniu dobrého mena SR tým, že nebude zabezpečená primeraná ochrana domácich i zahraničných investícií.*
- KVALITA: +2,5
- REALITA: Vláda sa snaží centralizovať a zoštátniť zdravotné poistenie:

  Pokiaľ ide o zdravotné poisťovne ako také, no, budem úprimný. Ja presadzujem naďalej myšlienku jednej zdravotnej poisťovne. (...) Keby bol Smer - Sociálna demokracia sám vo vláde, tak to vieme urobiť inou rýchlosťou a iným štýlom.

  Zdroj: Robert Fico, predseda vlády, 28.4.2007, Sobotné dialógy, Rádio Slovensko

  „Maximálne využitie finančných prostriedkov z verejného zdravotného poistenia na úhradu zdravotnej starostlivosti (...) je možné dosiahnuť takými legislatívnymi, inštitucionálnymi a ekonomickými nástrojmi, ktoré budú postupne viesť k vytvoreniu jednej verejnoprávnej zdravotnej poisťovne“.

  Zdroj: Uznesenie vlády, máj 2007

Sľub 7: Ochrana investícií

- REALITA:

  - MZ SR sa neúspešne pokúsilo zrušiť všetky ZP okrem jednej, ako aj o presun štátnych poistencov do VšZP.

  - Vláda obmedzila použitie zisku zdravotných poisťovní. Zisk vytvorený od roku 2008 už akcionári poisťovní nemôžu použiť podľa vlastného rozhodnutia, ale len na úhrady za poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

  - Vláda presadila schvaľovanie rozpočtov všetkých poisťovní vládou.

  - Súkromní investori chránia svoje investície prostredníctvom arbitráží.

- MIERA PLNENIA: 0%

Sľub 8: Ročné zúčtovanie

- SĽUB: *Vláda zruší súčasnú podobu ročného zúčtovania poistného.*
- KVALITA: +1,2 (nižšia administratívna záťaž)
- REALITA: Vláda ponechala súčasnú podobu zúčtovania. Z povinnosti podávať zúčtovanie vylúčila od roku 2008 dôchodcov a študentov pracujúcich na dohody (o vykonaní práce, o pracovnej činnosti, brigádnici). Dobrovoľne nezamestnaní a poistenci štátu (napr. študenti a dôchodcovia) podávajú zúčtovanie len ak ich príjmy presahujú istú hranicu (2007: 59232 Sk). Vláda tiež zrušila povinnosť doplácať nedoplatky a vracať preplatky do 100 Sk.
- MIERA PLNENIA: 5%

Sľub 9: Obnovenie rajónov

- SĽUB: *Vláda presadí v roku 2007 obnovenie rajonizácie u pediatrov, všeobecných lekárov, gynekológov a stomatológov, so zachovaním slobodného výberu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti občanom.*
- KVALITA: +0,5 (garancia dostupnosti)
- REALITA: Vláda od roku 2008 obnovila rajonizáciu lekárov prvého kontaktu.
- MIERA PLNENIA: 100%

Sľub 10: Podpora prevencie

- SĽUB: *Vláda bude presadzovať orientáciu zdravotníctva na prevenciu a včasnú diagnostiku ochorení, podporí realizáciu celospoločensky najdôležitejších preventívnych programov a presadí komplexný program starostlivosti o deti a starších občanov.*
- KVALITA: +2,5 (efektívnosť)
- REALITA: Vláda zaviedla novú preventívnu prehliadku na detekciu Helicobacter pylori u devätnásť- a dvadsaťročných ľudí. Podľa Trendu (16.1.2008, Poslanci podľahli baktérii) ide o neefektívne opatrenie.

Sľub 10: Podpora prevencie

- REALITA:

Výdavky ŠR v mld. Sk	2006	2007	2008
Prevencia a ochrana zdravia	1,24 0,076% HDP	1,03 0,058% HDP	1,05 0,053% HDP

Zdroj: MF SR, návrhy zákonov o štátnom rozpočte na roky 2007 a 2008

- MIERA PLNENIA: 0%

Sľub 11: Kúpeľná liečba

- SĽUB: *Vláda prijme opatrenia, ktoré umožnia absolvovať kúpeľnú liečbu tým, ktorí ju najviac potrebujú a nemôžu si ju dovoliť.*
- KVALITA: ? (nie je lepšie podporovať liečbu ťažkých chorôb?)
- REALITA: **Vláda schválila pri kúpeľnej liečbe zrušenie kategórie C, v ktorej si náklady na liečbu hradili pacienti (Pozn. INEKO: Väčšina diagnóz sa presunula do kategórie B).** Ostáva kategória B, v ktorej si pacienti platia stravu a ubytovanie, zdravotná poisťovňa prepláca procedúry. **Zároveň boli presunuté niektoré diagnózy do A skupiny, v ktorej poisťovňa prepláca všetko.** Zdroj: SME 20.9.2007, Presun diagnóz
- MIERA PLNENIA: 100%

Sľub 12: Stop privatizácii

- SĽUB: *V nemocničnej starostlivosti bude (vláda) presadzovať, aby štát zostal vlastníkom fakultných zdravotníckych zariadení, zariadení s celonárodnou pôsobnosťou a tých, ktoré plnia osobitné úlohy v mimoriadnych situáciách.*
- KVALITA: -1

  Rast dlhu štátnych nemocníc: V rokoch 2006-2007 z 2 mld. Sk na 5,8 mld. Sk, čiže z 36% na 72% celého dlhu v zdravotníctve.

  Konflikt záujmov: Štát lepšie skontroluje súkromníka, ako samého seba.

  Kontrolovať sa nedá bez jasnej definície solidárneho balíka: Štát by mal čo najpresnejšie definovať, na čo majú ľudia nárok z verejných zdrojov a vymáhať to od poisťovní aj poskytovateľov. Bez presnej definície nepomôže ani štátne vlastníctvo.

  REALITA: Vláda ponechala štátne vlastníctvo fakultných nemocníc a iných osobitných zariadení.
- MIERA PLNENIA: 100%

Sľub 13: Reštrukturalizácia siete

- SĽUB: *Vláda ...* ***zamedzí nekontrolovanému a neefektívnemu rozširovaniu siete zdravotníckych kapacít****. Súčasne* ***podporí reštrukturalizáciu siete zdravotníckych zariadení s preferovaním presunu činností do ambulantnej sféry*** *- vrátane jednodňovej starostlivosti tak, aby došlo k účelnej špecializácii a tým rastu kvality a produktivity poskytovaných služieb... Vláda podporí vytvorenie podmienok pre* ***transparentnú súťaž poskytovateľov*** *zdravotnej starostlivosti. Zároveň podporí vytvorenie systému* ***diferencovaného prístupu pri uzatváraní zmluvných vzťahov medzi zdravotnými poisťovňami a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti podľa kritérií efektivity a kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti****.*
- KVALITA: +3

Sľub 13: Reštrukturalizácia siete

- REALITA:

  Vláda určila minimálnu sieť 34 štátnych poskytovateľov.

  VšZP od 2008 diferencuje pri uzatváraní zmlúv, znížila platby, resp. neobnovila zmluvy s viacerými zariadeniami mimo minimálnej siete.

  Protimonopolný úrad preveruje možné porušenie zákona o ochrane hospodárskej súťaže zo strany Asociácie fakultných nemocníc. Má totiž podozrenie, že dostávajú neoprávnene viac peňazí od poisťovní ako ostatné nemocnice.

  Kritériá VšZP sú málo konkrétne, neposudzujú efektívnosť, nie je zrejmý spôsob ich vyhodnotenia a poisťovňa nezverejnila ich vyhodnotenie pre jednotlivých poskytovateľov.

  Netransparentný postup a diskriminácia súkromných nemocníc zrejme povedú k zníženiu efektívnosti a kvality poskytovateľov.

  ÚDZS: Nárast počtu výkonov v jednodňovej zdravotnej starostlivosti v roku 2007 v porovnaní s rokom 2006 o 45%, t.j. o 11508 výkonov. Zdroj: Zdravotnícke noviny 2.10.2008, ÚDZS: „Reč“ zmlúv poisťovní s poskytovateľmi

Sľub 13: Reštrukturalizácia siete

- MIERA PLNENIA:

  Zamedzenie rozširovaniu siete: 100%

  Presun do ambulantnej sféry: 100%

  Transparentná súťaž: 0%

  Diferencovaný prístup podľa kritérií efektivity a kvality: 0%

  Celkovo: 50%

Sľub 14: Menej nemocníc

- SĽUB: *(Vláda) Prehodnotí počet fakultných nemocníc tak, aby sa týmto inštitúciám vrátila vážnosť zodpovedajúca ich významu a kvalite.*
- KVALITA: 0 (počet nezaručuje kvalitu)
- REALITA: Počet fakultných nemocníc sa nezmenil
- MIERA PLNENIA: 0%

Sľub 15: Lieková politika

- SĽUB: *Hlavným cieľom v oblasti liekovej politiky je* ***zabezpečenie účinných, bezpečných a kvalitných liekov*** *pre celú populáciu v objektívne potrebnom množstve a za primeranú cenu. Vláda bude presadzovať zásadu, aby na každé závažnejšie ochorenie bol aspoň jeden liek plne hradený zo zdravotného poistenia a zasadí sa o* ***výrazné zníženie doplatkov*** *obyvateľstva na lieky a zdravotnícke pomôcky.*
- KVALITA: +1,5
- REALITA: MZ SR dvakrát plošne znížilo ceny liekov hradených z verejných zdrojov v priemere o 6,6% k 1.4.2007, a v priemere o 7,4% k 1.7.2008. Vláda tiež znížila od 1.1.2007 DPH na lieky z 19% na 10%. Tak ako v minulosti, na každé závažnejšie ochorenie existuje viac liekov bez doplatku.

Sľub 15: Lieková politika

- REALITA:

  K výraznému zníženiu doplatkov nedošlo, v roku 2007 sa ale výrazne znížil ich medziročný nárast:

2003	2004	2005	2006	2007
17%	33%	18%	24%	7%

Zdroj: MZ SR - Lieková politika MZ SR v prospech občanov, 4.4.2008, spracované podľa údajov IMS Health, NCZI, Pharmadata s.r.o.

Sľub 15: Lieková politika

- REALITA:

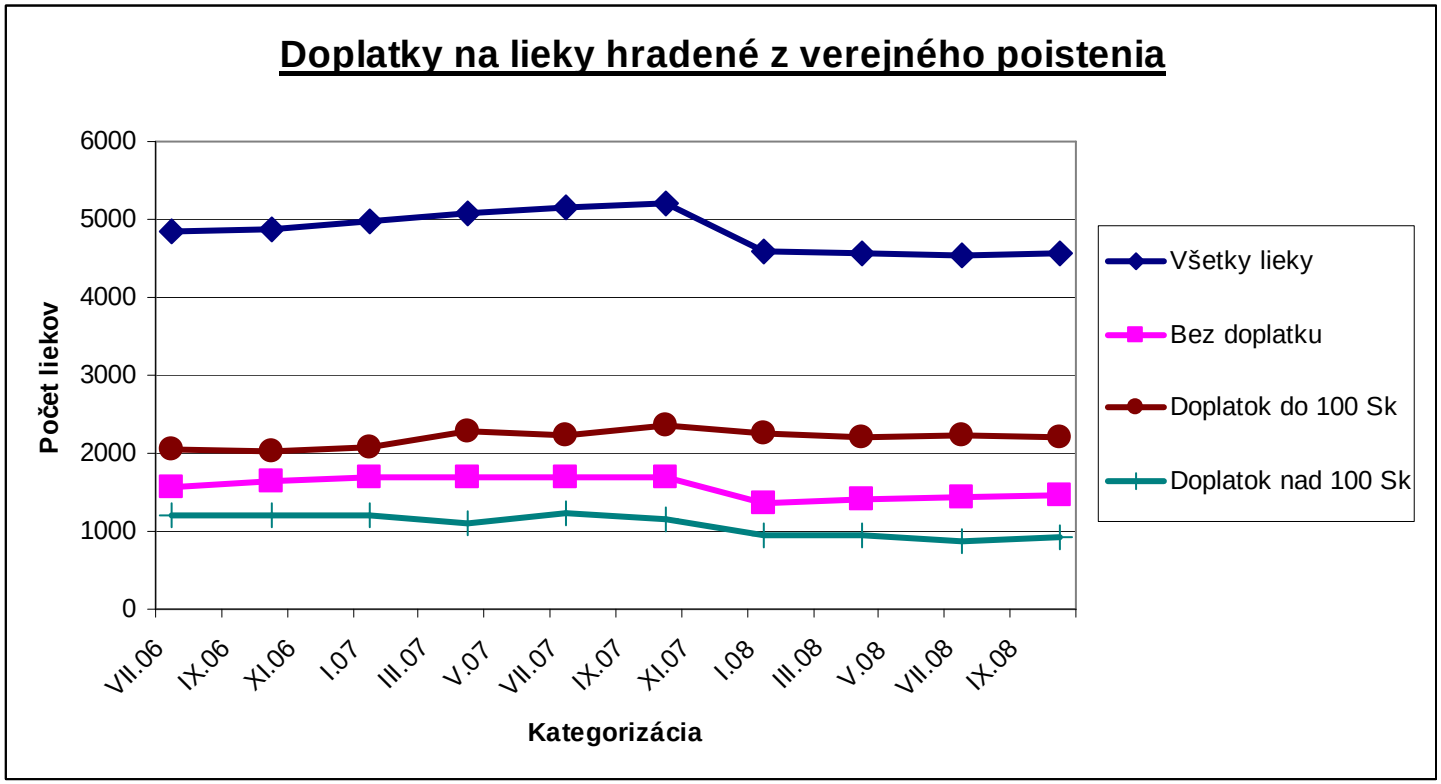

Zdroj: Vláda SR, návrhy kategorizácie

- MIERA PLNENIA: 40%

Sľub 16: Rozvoj informatizácie

- SĽUB: *Rozhodujúcim zámerom vlády bude rozvoj informatizácie systému zdravotníctva na všetkých úrovniach. Vláda zabezpečí legislatívne a inštitucionálne podmienky na realizáciu informačných a komunikačných systémov, ktoré zásadným spôsobom napomôžu zlepšovať kvalitu, nákladovú efektivitu a časovú dostupnosť služieb. V tejto oblasti bude vláda podporovať projekt informatizácie zdravotníctva a postupne realizovať ciele národnej eHealth stratégie.*
- KVALITA: +2
- REALITA: Vláda schválila stratégiu zavádzania eHealth, ktorá počíta s implementáciou od roku 2009.
- MIERA PLNENIA: 10%

Sľub 17: Objektívne úhrady

- SĽUB: *Dôležitým zámerom vlády bude podpora nových objektívnejších úhradových mechanizmov za výkony v zdravotníctve.*
- KVALITA: +2,5
- REALITA:

  HPI: Priemerné zmluvné ceny pre fakultné nemocnice ich zvýhodňujú oproti všeobecným nemocniciam viac, ako by zodpovedalo náročnosti prípadov a komplexnosti liečby. Platby sú podľa poisťovne Dôvera vyššie o 30%-104%, pritom kvalita práce fakultných nemocníc je oproti všeobecným nemocniciam lepšia o 28%.

  Vláda pripravuje katalógy diagnostických a liečebných postupov, ktoré možno zadefinujú výkony a ich ceny.
- MIERA PLNENIA: 10%

Sľub 18: Audit v zdravotníctve

- SĽUB: *Vláda presadí zásadné* ***odbyrokratizovanie zdravotníctva****, zruší všetky zbytočné administratívne úkony a duplicitu v činnostiach MZ SR, Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a ďalších inštitúcií. V týchto inštitúciách sa vykoná* ***v roku 2007 dôkladný audit činností*** *s následným prehodnotením počtu pracovníkov iba na tie činnosti, ktoré sú nevyhnutné, celospoločensky potrebné a budú vyplývať zo zákona.*
- KVALITA: +2,5
- REALITA: MZ SR stále neuzavrelo verejnú súťaž na procesný a organizačný audit v 36 úradoch verejného zdravotníctva, Národnom centre zdravotníckych informácií, ŠÚKL, atď.
- MIERA PLNENIA: 0%

Závery

1. Vláda zatiaľ neplní relatívne dobrý program:

Priemerná kvalita sľubov: +0,97

Priemerná miera plnenia: 38%

2. Vláda neplní najmä užitočné sľuby:

Podpora nepovinného zdravotného poistenia

Prispievanie do fondu na úhradu finančne náročných výkonov

Ochrana domácich i zahraničných investícií

Zrušenie súčasnej podoby zúčtovania zdravotného poistného

Objektívnejšie úhrady za výkony

Dôraz na prevenciu

Odbyrokratizovanie zdravotníctva

3. Vláda plní najmä populárne sľuby so záporným prínosom:

Zrušenie poplatkov

Štátne vlastníctvo nemocníc (zastavenie privatizácie)

Ďakujem za pozornosť!